REZOLUCIJA (EU) 2021/1678 EUROPSKOG PARLAMENTA

od 29. travnja 2021.

s primjedbama koje su sastavni dio Odluke o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća Shift2Rail za financijsku godinu 2019.

EUROPSKI PARLAMENT,

— uzimajući u obzir svoju Odluku o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća Shift2Rail za financijsku godinu 2019.,

— uzimajući u obzir članak 100. Poslovnika i Prilog V. Poslovniku,

— uzimajući u obzir mišljenje Odbora za promet i turizam,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračunski nadzor (A9-0111/2021),

A. budući da je Zajedničko poduzeće Shift2Rail („Zajedničko poduzeće”) osnovano u lipnju 2014. na razdoblje od 10 godina Uredbom (EU) br. 642/2014;

B. budući da su članovi osnivači Europska unija, koju predstavlja Komisija, i partneri iz željezničkog sektora (ključni dionici, uključujući proizvođače željezničke opreme, željezničke prijevoznike, upravitelje infrastrukture i istraživačke centre) te da drugi subjekti mogu sudjelovati u Zajedničkom poduzeću u svojstvu pridruženih članova; budući da doprinosi članova koji nisu Unija ne bi trebali biti ograničeni samo na pokrivanje administrativnih troškova i sufinanciranja potrebnog za provedbu aktivnosti istraživanja i inovacija, nego bi se također trebali odnositi na dodatne aktivnosti;

C. budući da su glavni ciljevi Zajedničkog poduzeća doprinijeti ostvarenju jedinstvenog europskog željezničkog prostora i poboljšati atraktivnost, konkurentnost, održivost i integraciju europskog željezničkog sustava i tako, među ostalim, olakšati modalni prelazak s cestovnog i zračnog na željeznički promet;

D. budući da je Zajedničko poduzeće u svibnju 2016. započelo sa samostalnim radom;

Općenito

1. napominje da je prema izvješću Revizorskog suda („Izvješće Revizorskog suda”) o godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji Zajedničkog poduzeća za financijsku godinu 2019. računovodstvena dokumentacija vjerno prikazana u svim bitnim aspektima te da su njegovo financijsko stanje na dan 31. prosinca 2019. i rezultati poslovanja, novčani tokovi i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom u skladu s odredbama financijskih pravila Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je donio računovodstveni službenik Komisije; konstatira da su prema izvješću Revizorskog suda transakcije povezane s godišnjom računovodstvenom dokumentacijom zakonite i pravilne u svim značajnim aspektima;

2. napominje da, za razdoblje propisano Uredbom, najveći mogući doprinos Unije aktivnostima Zajedničkog poduzeća iznosi 450 000 000 EUR (uključujući doprinose EFTA-e), a isplaćuje se iz programa Obzor 2020.; napominje da ostali članovi Zajedničkog poduzeća koji nisu Unija (industrijska grupacija) doprinose sredstvima u iznosu od najmanje 470 000 000 EUR, od čega najmanje 350 000 000 EUR čine doprinosi u naravi i novčani doprinosi za operativne i administrativne troškove Zajedničkog poduzeća, a najmanje 120 000 000 EUR doprinosi u naravi za dodatne aktivnosti Zajedničkog poduzeća;

3. primjećuje da postoje različiti postupci među zajedničkim poduzećima za primanja financijskih doprinosa od njihovih privatnih članova; poziva na usklađivanje izračuna doprinosa u naravi u svim zajedničkim poduzećima; zajedničkim postupkom trebale bi se postići transparentne i učinkovite metode ocjenjivanja kojima bi se dobila stvarna vrijednost doprinosa; poziva Revizorski sud da provede nadzor nad revizijama koje provode neovisni vanjski revizori; također poziva na uspostavu odgovarajućeg pravnog okvira kojim će se zajamčiti da će se potreban iznos financijskog doprinosa ostvariti do kraja programa; konstatira da bi taj pravni okvir mogao uključivati zahtjeve za privatni doprinos koji treba platiti prije ili u isto vrijeme kad i odgovarajući doprinos Unije;

4. napominje da u istraživačkim i inovacijskim aktivnostima Zajedničkog poduzeća Shift2Rail ukupno sudjeluje više od 400 javnih i privatnih subjekata koji predstavljaju željeznički sektor;

5. ističe ulogu Zajedničkog poduzeća u doprinosu ostvarenja ciljeva europskog zelenog plana; u tom pogledu pozdravlja napore koje Zajedničko poduzeće Shift2Rail ulaže u istraživanja i inovacije kako bi se postigao održiviji, digitalniji, kompetitivniji, pouzdaniji i privlačniji željeznički sektor u Europi;

6. podupire predloženo uspostavljanje Europskog partnerstva za željeznicu za istraživanja i inovacije koje će se nadovezati na uspjeh Zajedničkog poduzeća; ističe da je potrebno istražiti mogućnosti za financiranje programa i projekata u okviru programa Unije kao što su Instrument za povezivanje Europe, Program Digitalna Europa, Europski fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond, te da je potrebno razviti sinergije između novog partnerstva i postojećih mehanizama financiranja;

7. smatra da bi nasljednik Zajedničkog poduzeća Shift2Rail u istraživačkom programu trebao obuhvatiti zajednički rad s drugim vrstama prijevoza kako bi se stvorili uvjeti za učinkovit i integriran prijevoz; ističe da bi automatizacija i digitalizacija željezničkog sektora trebali biti jedan od prioriteta nasljednika Zajedničkog poduzeća Shift2Rail;

8. poziva Komisiju da osigura da program aktivnosti Zajedničkog poduzeća u budućnosti bude u skladu sa zahtjevima i ciljevima predviđenima pravom Unije u pogledu ublažavanja klimatskih promjena i digitalizacije te da će slijediti strategije na tom području koje su razradile i Komisija i industrija;

Upravljanje proračunom i financijama

9. prima na znanje da je konačni raspoloživi proračun za 2019. (uključujući ponovno unesena neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina, namjenske prihode i preraspodjelu sredstava u sljedeću godinu) obuhvaćao odobrena sredstva za preuzimanje obveza u iznosu od 83 071 000 EUR i odobrena sredstva za plaćanje u iznosu od 81 563 000 EUR; prima na znanje da je 2019. stopa korištenja za raspoloživa odobrena sredstva za preuzimanje obveza iznosila 97 %, a za plaćanje 86 %;

10. konstatira da je raspoloživi aktivni proračun Zajedničkog poduzeća za Obzor 2020. u 2019. iznosio 80 197 000 EUR u odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza i 78 569 000 milijuna EUR u odobrenim sredstvima za plaćanje; nadalje prima na znanje, na temelju izvješća Revizorskog suda, da je krajem 2019. Zajedničko poduzeće izvršilo 100 % odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i 88 % odobrenih sredstava za plaćanje za projekte u okviru programa Obzor 2020. te da su plaćanja pretfinanciranja za projekte u okviru programa Obzor 2020. odabrane u okviru poziva na podnošenje prijedloga iz 2019. činila 65 % vrijednosti operativnih plaćanja izvršenih tijekom godine;

11. konstatira da su članovi iz sektora do kraja 2019. za program Obzor 2020. dali potvrđene doprinose u visini od 76 827 000 EUR, od čega ukupno 68 645 000 EUR potvrđenih doprinosa u naravi, te dodatni doprinos u naravi za dodatne aktivnosti u iznosu od 182 506 000 EUR, dok je ukupni novčani doprinos Unije iznosio 221 743 000 EUR;

12. konstatira da je Zajedničko poduzeće 2019. zadržalo i potpisalo 17 sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava (od 48 primljenih prijedloga na temelju poziva za podnošenje prijedlogâ iz 2019.) te da jedna tema nije bila obuhvaćena; konstatira nadalje da će se dodijeljenim i potpisanim bespovratnim potporama financirati istraživačke i inovacijske aktivnosti u iznosu do 74 760 000 EUR, od ukupnog iznosa od 148 551 000 EUR, te da su se u tom pogledu drugi članovi (članovi osnivači koji nisu Unija i pridruženi članovi) dogovorili da će ograničiti svoje zahtjeve za financiranje na 44,44 % ukupnog troška projekata (tj. neto 41,44 % za nekog drugog člana nakon što se uzmu u obzir njegove obveze); konstatira da je u pozivu iz 2019. sudjelovalo 90 malih i srednjih poduzeća (MSP) (20 %), da je njih 40 odabrano za financiranje (44,4 %) i, nadalje, da MSP-ovi čine 30 % sudionika odabranih za financiranje u projektima na temelju otvorenih poziva; napominje da su prvom tromjesečju 2019. potpisana dva sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava na temelju poziva iz 2018.;

13. konstatira da su krajem 2019. u tijeku bila 72 projekta (32 poziva za članove i 40 otvorenih poziva): 56 projekata raspodijeljeno je na šest inovacijskih programa, 10 projekata odnosi se na međusektorske aktivnosti, a šest projekata je u okviru Inovacijskog programa X;

Uspješnost

14. konstatira da se Zajedničko poduzeće koristi ključnim pokazateljima uspješnosti za praćenje uspješnosti i međusektorskih pitanja u okviru programa Obzor 2020., kao i vlastitim posebnim ključnim pokazateljima uspješnosti, primjerice o učinkovitosti sustava željezničkog prometa; konstatira da je Zajedničko poduzeće tijekom 2019. nastavilo s radom na novoj verziji modela ključnih pokazatelja uspješnosti (verzija 1 predstavljena je 2018.) te da je verzija 2.0 modela ključnih pokazatelja uspješnosti, u obliku internetskog alata, predstavljena na sastanku upravnog odbora u studenome 2019.;

15. traži od Zajedničkog poduzeća da preispita svoju komunikacijsku strategiju kako bi se osiguralo da relevantni dionici budu svjesni njegove zadaće, aktivnosti i postignuća;

16. poziva Komisiju i Revizorski sud da razviju dubinsku metodu praćenja uspješnosti kako bi se ocijenila dodana vrijednost Zajedničkog poduzeća, uključujući socijalni učinak i učinak na zapošljavanje te učinak na tržište; rezultati evaluacije trebali bi se koristiti u budućim aktivnostima te za preraspodjelu financiranja Unije;

17. konstatira da je do kraja 2019. ostvareno više od 50 % programa Zajedničkog poduzeća koji se odnose na istraživačke i inovacijske aktivnosti u cilju dosezanja razine tehnološke spremnosti 6./7. u pogledu operativnog prikaza (planirano zaključenje 2022.) i da su općenito svi projekti proveli planirane aktivnosti, pri čemu je samo osam tehnoloških demonstratora/radnih područja izvršilo manje od 80 % planiranih aktivnosti u toj godini (od čega je jedan tehnološki demonstrator ispod 50 %) te da je Zajedničko poduzeće pokrenulo istraživačke i inovacijske aktivnosti predviđene natječajem za 2019.;

18. konstatira da bi trenutačne aktivnosti Zajedničkog poduzeća mogle biti prikazane 2022., da su one temelj sustavnije transformacije željeznice koja je strateški usmjerena Komisijinim programom digitalizacije i zelenim planom te da je u rujnu 2019. organizirana prva radionica na kojoj se raspravljalo o sljedećem partnerstvu i ambicijama željezničkog sektora, uz sudjelovanje Komisije u svojstvu promatrača; nadalje konstatira da je Zajedničko poduzeće doprinijelo procjeni učinka poduzeća Shift2Rail, koju je koordinirala Glavna uprava za istraživanje i inovacije, „Popratnoj analizi za utvrđivanje budućih partnerstva za istraživanje i inovacije u području željeznica u okviru sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira”, koju je koordinirala Glavna uprava za mobilnost i promet, te da je pružilo potporu razvoju studije o nasljedniku Zajedničkog poduzeća Shift2Rail; konstatira da je u listopadu 2019. Zajedničko poduzeće predstavilo Katalog rješenja u kojem se ističu koristi koje rješenja poduzeća Shift2Rail donose krajnjim korisnicima, operaterima, upraviteljima infrastrukture i/ili dobavljačima te utvrđuju datumi isporuke;

19. primjećuje da je 2019. Zajedničko poduzeće ostvarilo napredak u postizanju svojih ciljeva, tj. u provedbi programa Shift2Rail uz djelotvorno i učinkovito upravljanje financijama; prima na znanje da se procjenjuje da ukupni trošak projekta za aktivnosti provedene tijekom 2019. iznosi 117,5 milijuna EUR (od čega su 98,9 milijuna EUR osigurali ostali članovi);

20. primjećuje da je, prema izvješću Revizorskog suda, na kraju 2019. stopa provedbe programa Obzor 2020. iznosila 78 % u pogledu postupaka poziva na podnošenje prijedloga za aktivnosti dodijeljene Zajedničkom poduzeću;

21. pitanje prava intelektualnog vlasništva treba rješavati u svim ugovorima koji mogu proizvesti željeni ishod ili rezultat izvršenja; cilj je zaštita prava pojedinačnih stvaratelja, ali i detaljno pojašnjenje o tome kako će se to pravo koristiti u budućnosti; s obzirom na to da se aktivnosti financiraju i javnim sredstvima, rezultati bi trebali biti transparentni, dostupni javnosti i, u određenim slučajevima, podložni posebnim zahtjevima, primjerice u pogledu interoperabilnosti; poziva Komisiju da predloži pravni okvir u pogledu prava intelektualnog vlasništva i njihove provedbe na tržištu, uključujući posebne zahtjeve i raspodjelu dobiti;

Osoblje i javna nabava

22. konstatira da su na dan 31. prosinca 2019. popunjena bila 24 radna mjesta, među kojima tri upućena nacionalna stručnjaka, pet privremenih djelatnika i 16 ugovornih djelatnika, što je u skladu s planom radnih mjesta, te da je, kako bi se osigurao kontinuitet poslovanja, Zajedničko poduzeće u izvanrednom postupku na jednogodišnji ugovor zaposlilo ugovornog djelatnika koji mijenja trajno odsutnog člana privremenog osoblja, kako je predviđeno Pravilnikom o osoblju; konstatira veliku fluktuaciju osoblja Zajedničkog poduzeća te primjećuje da je razlog tomu činjenica da je planom radnih mjesta Zajedničkog poduzeća, za razliku od gotovo svih ostalih institucija, agencija i zajedničkih poduzeća Unije, predviđeno 25 % radnih mjesta za privremeno osoblje i 75 % radnih mjesta za ugovorno osoblje;

23. konstatira da, prema godišnjem izvješću o radu Zajedničkog poduzeća za 2019. godinu, ključni pokazatelji uspješnosti u pogledu rodne ravnoteže za tu godinu ukazuju na vrlo mali postotak žena u Upravnom odboru (samo 16 %) te na činjenicu da su žene činile 33 % predstavnika Zajedničkog poduzeća i 33 % znanstvenog odbora;

24. konstatira da je Zajedničko poduzeće 2019. objavilo pozive na podnošenje ponuda za željezničke prijevoznike i usluge podrške, u skladu s načelima Financijske uredbe i smjernicama Komisije, te da krajem 2019. dva poziva još nisu bila dovršena;

Unutarnja revizija

25. konstatira da je Služba za unutarnju reviziju 2019. provela reviziju postupka dodjele bespovratnih sredstava, od definiranja tema poziva do potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, te da je, nakon završnog izvješća o reviziji u listopadu 2019., Služba za unutarnju reviziju prepoznala stalne napore koje Zajedničko poduzeće ulaže u strogo praćenje trajanja faze pripreme za dodjelu bespovratnih sredstava kako bi se osiguralo da se poštuje cilj „vremena potrebnog za dodjelu bespovratnih sredstava" u okviru programa Obzor 2020.; konstatira da je Zajedničko poduzeće započelo s provedbom korektivnih mjera utvrđenih u akcijskom planu za četiri važne preporuke u pogledu upravljanja;

26. konstatira da je na kraju 2019. Zajedničko poduzeće izvijestilo da su provedene sve preporuke povezane s ograničenim preispitivanjem provedbe standarda unutarnje kontrole iz 2018.;

Unutarnja kontrola

27. prima na znanje iz izvješća Revizorskog suda da je Zajedničko poduzeće uspostavilo pouzdane postupke *ex ante* kontrole koji se temelje na pregledima financijske i operativne dokumentacije te da je obvezno provesti novi okvir unutarnje kontrole Komisije na temelju 17 načela unutarnje kontrole; nadalje konstatira na temelju izvješća Revizorskog suda da je krajem 2019. Zajedničko poduzeće već bilo dovršilo analizu nedostataka na temelju postojećeg sustava unutarnje kontrole i utvrdilo pokazatelje za procjenu djelotvornosti novih načela unutarnje kontrole i povezanih značajki;

28. konstatira da je u travnju 2019. Zajedničko poduzeće izvršilo preispitivanje svojih aktivnosti u području istraživanja i inovacija u okviru trećeg postupka kontrole u kojem su uzeti u obzir rezultati i izvješća dostavljeni u okviru godišnjih preispitivanja projekata za 2015./2016. i 2017. koja koordiniraju ostali članovi te se istodobno pobrinulo za pravilnu primjenu preporuka iznesenih tijekom prethodnog postupka kontrole; nadalje primjećuje da kvaliteta nekih dostavljenih rezultata nije bila zadovoljavajuća, da je Zajedničko poduzeće zatražilo da se neki rezultati ponovno podnesu i suspendiralo tehnička i financijska izvješća te da je njegov postupak i dalje posebno zahtjevan jer nije moguće planirati unaprijed; konstatira da je Zajedničko poduzeće 2019. za određene projekte uvelo novi postupak kontinuiranog preispitivanja rezultata u kombinaciji s postupkom kontrole u trenutku godišnjeg preispitivanja, što se smatralo uspješnim; poziva Zajedničko poduzeće da izvijesti o razvoju događaja u tom pogledu;

29. konstatira da je Zajedničko poduzeće nastavilo s provedbom strategije Zajedničkog poduzeća Shift2Rail za borbu protiv prijevara 2017. – 2020., koja je komplementarna strategiji programa Obzor 2020.; nadalje napominje da se za izvješćivanje o rezultatima aktivnosti sprečavanja i otkrivanja prijevara koristi pet pokazatelja te da je 2019. preispitan akcijski plan za provedbu kojim su obuhvaćene različite faze ciklusa borbe protiv prijevara (sprečavanje, otkrivanje, istraga i korektivne mjere);

30. prima na znanje iz izvješća Revizorskog suda da je Zajednička služba Komisije za reviziju odgovorna za *ex post* revizije plaćanja koja je Zajedničko poduzeće izvršilo u okviru programa Obzor 2020. te da je na temelju rezultata *ex post* revizija dostupnih krajem 2019. Zajedničko poduzeće izvijestilo o reprezentativnoj stopi pogreške od 1,54 % i stopi preostale pogreške od 0,91 % za projekte u okviru programa Obzor 2020. (poravnanje i završna plaćanja); iz prijedloga Komisije za uredbu o programu Obzor 2020. prima na znanje da je rizik od pogreške na godišnjoj razini u rasponu od 2 do 5 % realističan cilj, uzimajući u obzir trošak kontrola, mjere pojednostavnjenja predložene radi smanjenja složenosti pravila i povezani inherentni rizik nadoknade troškova istraživačkog projekta te da je krajnji cilj za preostalu razinu pogreške pri zaključenju programa, nakon što se uzme u obzir financijski učinak svih revizija, korektivnih mjera i mjera povrata, da bude što je moguće bliža razini od 2 %;

31. konstatira da je Revizorski sud 2019. u okviru kontrola operativnih plaćanja revidirao nasumično uzorkovana plaćanja u okviru programa Obzor 2020. na razini krajnjih korisnika kako bi potkrijepio stope pogreške iz *ex post* revizije te da su detaljnim revizijama otkrivene manje mjerljive pogreške povezane s prijavljenim troškovima za osoblje, pri čemu su glavni izvori pogrešaka bili individualni sati rada tijekom praznika i uporaba jediničnih stopa, uključujući procijenjene elemente koji su znatno odstupali od stvarnih jediničnih stopa;

32. konstatira da se životopisi i izjave o financijskim interesima članova upravnog odbora ne objavljuju; poziva Zajedničko poduzeće da, s obzirom na okvir transparentnosti, objavi životopise i izjave o financijskim interesima članova upravnog odbora i omogući jednostavan pristup tim dokumentima.